

- бенчмаркінгу»/ Монографія /В., Цуркану, И., Голочалова. / За заг. ред. д.е.н., проф.. Бутинця Ф.Ф. – Житомир «Рута», 2015. – 395 с.
4. Национальные стандарты бухгалтерского учета, утвержденные Приказом Министерства финансов № 118 от 06.08.2013. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=349175>
  5. Conceptual Framework for Financial Reporting [online], Available at: [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.ctcp.gov.co/_files/documents

Дуда Т.Т.

кандидат економічних наук, доцент
ПВНЗ «Хмельницький економічний університет»
м. Хмельницький, Україна

ТАКСОНОМІЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЯК ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ЇЇ ПРОЗОРОСТІ

У зв'язку з прийнятими зобов'язаннями в рамках асоціації з ЄС в Україні продовжується складний процес реформування бухгалтерського обліку та інституту аудиту відповідно до європейських вимог. Відомо, що бухгалтерський облік та аудит відіграють життєво важливу роль у створенні відкритого суспільства, обґрунтовуючи умови для вдалого та ефективного державного управління.

З метою адаптації національного бухгалтерського законодавства до чинної практики у країнах ЄС в Україні з 01.01.2018 року діє змінений ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1], в якому офіційно впроваджено таку категорію, як таксономія фінансової звітності. Даний документ визначає лише поверхнєве поняття означеного та загальний порядок його реалізації. З огляду на це, таксономія фінансової звітності є сучасним предметом дослідження теоретиків та практиків як сфери бухгалтерського обліку, так і аудиту, оскільки вимагає відповідей на важливі питання: сутність таксономії та її склад (розширений, багаторівневий, деталізований), формат та періодичність подання, суб'єкти таксономії та її користувачі, регулятори такого елементу бухгалтерського обліку.

Напрями реформування фінансового сектору економіки України, їх практична реалізація завдяки публічності облікової та аудиторської інформації, на думку національних регуляторів, мають забезпечити гармонізацію бухгалтерського законодавства (зокрема і таксономію) на засадах МСФЗ та МСБО до безпосереднього застосування в ЄС.

У вище зазначеному законі таксономія фінансової звітності визначається як склад її статей, показників та елементів, які підлягають розкриттю [1]. Одночасно вказано на те, що вона у такому аспекті затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку (Департамент прогнозування доходів бюджету та методології бухгалтерського обліку). Тому МФУ видав проект наказу «Про затвердження Таксономії фінансової звітності» [2], в додатку до якого наводиться переклад статей таксономії фінансової звітності, випущеної Фондом міжнародних стандартів фінансової звітності. Це досить серйозний та розширений перелік показників фінансової звітності підприємства, що базується на даних її повного комплексу тобто звітів про фінансовий стан, про сукупний дохід, про рух грошових коштів, про зміни у власному капіталі, приміток (табличних та описових), розширеної інформації про засновників бізнесу, організаційно-правову форму господарювання, порядок ведення бізнесу, сутність господарських операцій та їх сучасні оцінки тощо. Нами проаналізовано

28 грудня 2018 року, м. Тернопіль

запропоновану таксономію фінансової звітності у вигляді таблиці 1. Подібний вигляд таксономії відкрито підкреслює прозорість бізнесу господарської одиниці, акцентує увагу на повному розкритті тих показників фінансової звітності, за якими існує потенціальна можливість їх перекручення. Таке визнання таксономії унеможливорює шахрайські операції та спонукає менеджмент кожного суб'єкта господарювання до високої відповідальності за розкриття облікової інформації у фінансових звітах.

Таблиця 1

Таксономія та її складові за вимогами МСФЗ

№ з.п.	Форма фінансової звітності	Інформація щодо таксономії
1	-	Загальна інформація про фінансову звітність (її опис)
2	Звіт про фінансовий стан	В розрізі поточних та непоточних активів, власного капіталу, поточних та непоточних зобов'язань (деталізована)
3	Звіт про фінансовий стан	В розрізі ліквідності активів, зобов'язань (деталізована)
4	Звіт про сукупний дохід, прибуток або збиток	За функцією витрат (деталізована)
5	Звіт про сукупний дохід, прибуток або збиток	За характером витрат(деталізована)
6	Звіт про сукупний дохід, прибуток або збиток	Компоненти іншого сукупного доходу, відображені після оподаткування(деталізована)
7	Звіт про сукупний дохід, прибуток або збиток	Компоненти іншого сукупного доходу, відображені до оподаткування(деталізована)
8	Звіт про рух грошових коштів, прямий метод	Рух грошових коштів за видами діяльності(надходження, виплати) та його деталізація
9	Звіт про рух грошових коштів, непрямий метод	Рух грошових коштів за видами діяльності (коригування, надходження, виплати) та його деталізація
10	Звіт про зміни у власному капіталі	Компоненти власного капіталу та їх деталізація за складом
11	Звіт про зміни у чистих активах, наявних для виплат	Активи пенсійної програми, чисті активи, що є наявними для виплат, на початок та кінець періоду
12	Примітки	Приміток коло 56 позицій стосовно деталізованого розкриття різних видів діяльності підприємства, господарських операцій, компонентів та елементів фінансової звітності у відповідності вимогам МСФЗ

Наочно видно, що таксономія, охоплюючи усі форми фінансової звітності, ґрунтується на прозорості бухгалтерського обліку за всіма його циклами, зокрема і завершальним – процесом складання та подання звітності до відповідних користувачів. Значення такої якісної характеристики звітності, як прозорості, на сьогодні є досить актуальним, про що нами вказувалось у відповідних дослідженнях стосовно цього питання [3, с.265-267]. Однак не всім власникам бізнесу може таке подобатись, тим більш, як

28 грудня 2018 року, м. Тернопіль

вказують вітчизняні практики, наведену таксономію вперше будуть подавати за результатами 2019 року (тобто річний звітний період) ті суб'єкти господарювання, що складають фінансову звітність за вимогами МСФЗ (підприємства-емітенти; підприємства, які здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення; підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабміном) [4]. Перш за все, це торкається ПАТ, які будуть подавати таксономію у спеціально створений центр при НКЦПФРУ.

На наше розуміння, можуть виникнути наступні напрями реалізації таксономії фінансової звітності для означених суб'єктів господарювання: повне припинення діяльності з подальшою ліквідацією, тим більш в умовах посиленої конкуренції; реорганізація, наприклад з ПАТ до ТОВ або інших господарських товариств без цінних паперів; продаж господарської одиниці іншому власнику, зокрема іноземного походження; подальший розвиток з оптимістичним сприйняттям такої вимоги з боку державного регулятора. Означене обумовлюється тим, що Світовий банк вбачає у надійній фінансовій звітності можливість доступу до фінансів, загалом стимулювання економічного росту та, як результат, скорочення рівня бідності. Фонд МСФЗ також наголошує на прямому зв'язку якості фінансової звітності та рівня розвитку країни. Світовий банк багато років працює з донорськими організаціями з метою заохотити застосування МСФЗ у країнах, що розвиваються, в частині програми підтримки створення відкритих та прозорих фінансових систем. Зокрема, за співпраці з Міжнародним валютним фондом (МВФ/IMF) Світовий банк готує Звіти про дотримання стандартів та кодів щодо обліку та аудиту із застосуванням МСФЗ (Reports on the Observance of Standards and Codes (ROSC) on Accounting and Auditing using IFRS Standards) як показник для фінансової звітності [5].

Форматом виразу наведених складових таксономії, як зазначено в проекті наказу МФУ, є текстовий блок, вісь, компонент, стаття, таблиця, абстрактний тип, що вимагає пояснень, трактовок та розуміння. Так, існує міжнародний досвід подання таксономії: вона базується на XBRL – відкритому стандарті для подання фінансової звітності в електронному вигляді. XBRL – eXtensible Business Reporting Language, що буквально означає «Розширювана мова ділової звітності»[6]. Даний формат пропонує Фонд з МСФЗ для візуалізації фінансової звітності. По суті, це спрощена структура - ієрархія таксономії та елементів без необхідності знання XBRL, яка дає розуміння, що собою представлятиме така звітність. Приклад містить тексти, цифри та посилання на стандарти, згідно яких потрібно готувати те чи інше розкриття у фінансовій звітності згідно МСФЗ. Таксономія доступна у трьох версіях [7] залежно від зв'язку із цими стандартами: 1) на основі МСФЗ (IFRS Standards) без стандарту для SME: візуалізація у форматі типової фінансової звітності; 2) на основі МСФЗ (IFRS Standards) без стандарту для SME: організовано за стандартами; 3) МСФЗ для SME (без всіх інших стандартів). При цьому можливі два технічних формати подання: а) Pdf: доступно для завантаження; б) HTML формат, доступний у платній підписці на eIFRS (необхідна реєстрація).

Отже, з одного боку необхідно знати та розуміти на високому професійному рівні МСФЗ, усі трансформації та перетворення вітчизняної фінансової звітності у міжнародну, а з другого, її технічну інтерпретацію з метою можливого залучення іноземного інвестора до власного бізнесу. Хоча останнє може найближчим часом і не відбутись, але вітчизняна компанія подає таксономію фінансової звітності за встановленими вимогами, оскільки Україна активно співпрацює з МВФ. В контексті цього є невідворотнім підвищення кваліфікації всіх спеціалістів, хто прямо чи непрямо залучається до такого складного процесу, як таксономія фінансової звітності за всіма її прозорими складовими.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень: Закон України від 05.10.2017р. № 2164-VIII. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>.
2. Проект наказу МФУ «Про затвердження Таксономії фінансової звітності»: додаток ukrainian-iti-fs-2017.docx <https://zakon.help/article/proekt-oficiinoi-ukrainskoi-taksonomii-finansovoi/>
3. Дуда Т.Т. Сучасна інтерпретація та використання якісних характеристик звітності підприємства/ Обліково-аналітичні аспекти управлінських концепцій: процеси формування та реалізації: [колективна монографія / За наук. ред. М. П. Войнаренка і Л. В. Скоробогатої]. – Хмельницький : ХНУ, ФОП Мельник А.А., 2014.
4. Казанова М. Изменен порядок предоставления финотчетности: в поисках новшеств/ buhgalter911.com/news/news-1038399.html
5. Співпраця фонду МСФЗ та світового банку/ www.stakeholder.com.ua/new/spivpracya-fondu-msfz-ta-svitovogo-banku.html ByStakeholder on 15/05/2017
6. Таксономія 2017/ http://msfz.liga.zakon.ua/ua/magazine_article/FZ001162
7. Таксономія звітності згідно МСФЗ/ www.stakeholder.com.ua/new/taksonomiya-zvitnosti-zgidno-msfz-2.html ByStakeholder on 08/07/2017

Крутова А.С.

доктор економічних наук, професор
Харківський державний університет харчування та торгівлі
м. Харків, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ

На сьогодні актуальність дослідження особливостей трансфертного ціноутворення підтверджується перевітками, проведеними державною фіскальною службою України, в результаті яких встановлено 664 порушення у сфері звітності контрольованих операцій, внаслідок яких нараховано 175 млн. грн. штрафних санкцій. За перший квартал 2018 року розпочато 64 перевірки контрольованих операцій і 34 перевірки вже завершені, за результатами яких донараховано податку на прибуток підприємств на 400 млн. грн., пеня становить 68 млн. грн., зменшено збитки на 3,8 млрд. грн., донараховано ПДВ на 5,8 млн. грн., зменшено суму відшкодування ПДВ на 4,1 млн. грн. [1]. Аналіз ситуацій доводить, що запровадження дієвих методів трансфертного ціноутворення є першочерговим завданням нашої держави.

Явище трансфертного ціноутворення виникло у другій половині ХХ ст. у зв'язку з появою великих транснаціональних корпорацій та активізацією міжнародної торгівлі [2, с. 643]. Крім того, поява трансфертного ціноутворення була пов'язана з необхідністю припинення зловживань мажоритарних акціонерів, які в силу свого особливого становища отримували від контрольованих компаній істотні економічні вигоди. Надання таких переваг є прихованим розподілом прибутку і обмежувало права міноритаріїв, але юридично виплатою дивідендів не визнавалося і дозволяло мажоритарним акціонерам значно знизити обсяг податкових зобов'язань.

Застосування спеціального законодавства у сфері контролю за трансфертним ціноутворенням також має свою досить суттєву історію, зокрема окремі його положення були запроваджені в практику податкового адміністрування США ще в середині 1960-х років. Однак у більшості розвинутих країн світу історія використання законодавства щодо